

شناسایی و ارزیابی عوامل مؤثر بر امنیت بوستان‌های شهری؛ نمونه موردی: بوستان‌های شهر مشهد

ابوالفضل رضاطلب^{۱*}، رضا جراحی^۲

کد مقاله: ۸۶۸۰۸

چکیده

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر امنیت در ۲۱ بوستان بزرگ مشهد انجام پذیرفت روش تحقیق حاضر توصیفی تحلیلی است و بر اساس هدف از نوع کاربردی توسعه‌ای می‌باشد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها مطالعات کتابخانه‌ای و مصاحبه استفاده شده. جامعه آماری بخش کتابخانه‌ای از موتور جستجوی Google Scholar و مجلات Emerald، Wiley، Springer، Science Direct و بخش مصاحبه‌ناظرین عالی فضای سبز مناطق ۱۳ گانه مشهد بوده است. برای تحلیل همبستگی از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است. نتایج بدست آمده ۳۰ عامل مؤثر بر امنیت در بوستان‌های شهری را نشان داد. پس از بررسی عوامل شناسایی شده در بوستان‌ها مشخص گردید عوامل گروه‌گرایی، کنترل ورودی و خروجی، حمایت از فعالیتهای انتفاعی و المانهای اطلاعاتی در سطح متوسط بوده همچنین دسترسی به کمک ضعیف می‌باشد. همچنین مشخص گردید به لحاظ امنیت بوستان‌های رجاء، نصرت، ارم و طرق در رتبه آخر قرار گرفتند. همچنین یافته‌ها نشان داد رابطه منفی و معناداری بین وضعیت مطلوب عوامل وضعیت روشنایی، کنترل ورودی و خروجی، شهرت فضا، مدیریت و نگهداری، گروه‌گرایی و تعاملات اجتماعی، پوشش گیاهی و طراحی کاشت، فرم فضا (مکانهای خلوت) با انجام بزه در بوستانها وجود دارد.

واژگان کلیدی: امنیت، بوستان‌های شهری، شهر مشهد

۱- دانشجوی دکتری مدیریت دولتی- رفتار سازمانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قزوین، ایران. (نویسنده مسئول)
Rezatalab_abolfazl@yahoo.com

۲- کارشناس طراحی فضای سبز، جهاد دانشگاهی، واحد کاشمر، ایران

با رشد شهرنشینی و تمرکز عمده جمعیت در مناطق شهری، شهرها با چالشها و نیازهای متعددی روبه رو شده اند. افزایش جمعیت و انواع فعالیت ها، گسترش فضایی و زیرساخت ها را در شهرها به دنبال داشته است. فضاهای عمومی شهری مکان هایی هستند که اقشار مختلف مردم در آن حضور می یابند و انتظارات متنوعی از فضاهای عمومی دارند. فضاهای شهری در تعریفی عام، شامل فضای زندگی شهروندانی است که آگاهانه یا ناآگاهانه برای رسیدن به مقاصد مختلف طی می شود و مفهومی است دربرگیرنده محیط کالبدی، فعالیت ها، رویدادها و روابط میان آن ها (جلالیان و همکاران، ۱۳۹۹: ۵۹۸). در بین مسائل مختلف شهری، امنیت جایگاه ویژه ای در آرامش و افزایش کیفیت زندگی دارد. امنیت از نیازهای اساسی انسان است که نحوه ی پاسخگو یی به آن تأثیر مستقیم در رضای سایر نیازهای وی می گذارد. لذا امنیت را می توان یک حق بنیادین و پیش نیازی برای تداوم و ارتقاء رفاه و سلامت مردم دانست. بر اساس نظریه نیازها در هرم مازلو، امنیت یکی از نیازهای ضروری و پای های برای تعالی انسان تلقی میشود، درست شبیه نیازهای فیزیولوژیک که برای تداوم حیات ضرورت دارد. لذا ارتقاء این مؤلفه بر سلامت و سعادت انسان ها و در نتیجه جامعه تأثیر مستقیمی می گذارد (صادقی، ۱۳۹۳: ۶۶). فضای شهری مناسب تا حد زیادی تأمین کننده امنیت و فضای شهری نامناسب از بین برنده آن و زمینه ساز انواع آسیب ها و معضلات است (جلالیان و همکاران، ۱۳۹۹: ۵۹۸). وجود شرایط مختلف از قبیل جمعیت، تراکم زیاد، وجود مهاجرانی با فرهنگها و نژادهای مختلف، اختلاف طبقاتی، بیکاری شدید، مشکلات اقتصادی و درآمدی، کمبود مسکن مناسب و مانند اینها از جمله عوامل زمینساز جرائم شهری، هستند جرم و ارتکاب به جرم در جوامع امروزی به عنوان یک مشکل اجتماعی همه ساله بر زندگی هزاران تن از شهروندان اثر سوء میگذارد (کریمی نژاد و همکاران، ۱۳۹۸: ۴۰). با توجه به اینکه امنیت به نوبه خود از مسائل مهم شهری است و نیاز به دلیل گسترش فعالیتهای گوناگون فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی در حوزه مربوط به مکانهای عمومی، توجه و اهمیت امنیت در این گونه فضاها که محل حضور تعداد بیشتری از شهروندان می باشند، بیش از پیش احساس میبرود (یاسوری و همکاران، ۱۳۹۵: ۸۰).

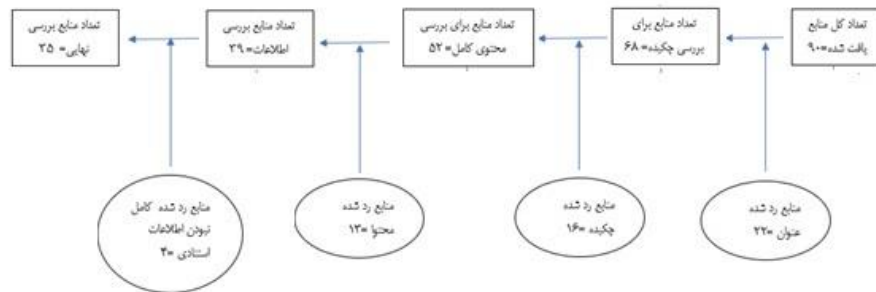
۲- بیان مساله

امروزه پارک های شهری جزئی مهم از فضای عمومی شهری هستند و نقش مهمی در تسهیل تعامل اجتماعی و حفظ انسجام اجتماعی دارند (جلالیان و همکاران، ۱۳۹۹: ۵۹۸). فضای سبز شهری بخش جاندار ساخت کالبدی شهر است، که کارکرد آن در کالانشهرها بسیار مهم بوده و وجود آن بخش جداناپذیری از مجموعه شهری است. همچنین فضای سبز یکی از راههایی است که به شکلی مؤثر آلودگیهای گازی، صوتی، بوهای نامطبوع و دیگر آلایندههای موجود در هوا و آب و خاک را کنترل کرده و به ویژه در ارتباط با گرد و غبار و آلودگی هوا، فضاهای سبز شبه جنگلی، ریههای تنفسی شهرها به شمار میروند از سوی دیگر این فضاها واجد بازدهی اجتماعی میباشند (آسمین و همکاران، ۱۳۹۸: ۴۰۶). پارکهای شهری دارای نقش اجتماعی، اقتصادی و اکولوژیکی هستند و شاخصی برای ارتقای کیفیت فضای زندگی و توسعه جامعه محسوب میشوند (قلیپور و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۰). و به عنوان مکانی برای فعالیتهای تفریحی، گردهمایی اجتماعی و شیوهای جهت سرزندگی مردم تلقی میشود (آسمین و همکاران، ۱۳۹۸: ۴۰۶). از جمله اهداف اصلی در طراحی فضای سبز، دستیابی به آثار اجتماعی و روانی آن است. پارکها و فضاهای سبز شهری به عنوان یکی از مهمترین عرصهها و فضاهای عمومی شهرهای معاصر، در صورتیکه شرایط آسایش محیطی در آنها فراهم شده باشد، نقش بسیار عمده ای در برطرف کردن نیازهای گوناگون اجتماعی، فرهنگی و روان شناختی شهروندان خواهند داشت. این در حالی است که این نوع فضاها در صورت عدم اتخاذ تمهیدات مختلف، بسیار مستعد رفتارهای ناهنجار و مجرمانه هستند (عظمی و همکاران، ۱۳۹۵: ۶). ترس از مظلوم واقع شدن یا قرار گرفتن در برابر تعرض رفتارهای غیرمردمی و خشونت مهرم ترین عامل تهدید کننده حضور مردم در این فضاها می باشد (حاتمی نژاد، ۱۳۹۶: ۹۰). تجمع افراد معتاد و بزهکار، درگیری میان آن ها و رفتارهای خطرناک، به ویژه در فضاهای پرت و خلوت شدن محسوس پارک ها در ساعاتی از شب و روز از جمله موارد تهدیدکننده امنیت شهروندان هستند. پارک های سطح شهر، از جمله مؤلفه هایی هستند که ناهنجاری های اجتماعی در بستر آن ها به وقوع می پیوندد. هر چند عوامل مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی بر احساس امنیت در فضاهای عمومی تأثیر می گذارند، نباید تأثیر عوامل کالبدی و محیطی را بر احساس امنیت، به ویژه در فضاهای عمومی شهری مانند پارک ها نادیده گرفت (جلالیان و همکاران، ۱۳۹۹: ۵۹۹). بسیاری از عوامل مؤثر در امنیت پارکهای شهری را میتوان ناشی از چگونگی طراحی و شرایط کالبدی آنها دانست. بنابراین ضروری است که این عوامل شناسایی و راهکارهای مناسبی برای بهبود وضعیت آنها ارائه شود.

۳- روش تحقیق

پژوهش حاضر توصیفی تحلیلی است که در آن از دو شیوه کتابخانه ای و مصاحبه استفاده شده است؛ بدین صورت که برای جمع آوری اطلاعات درباره پیشینه، ادبیات و مبانی نظری پژوهش از مطالعات کتابخانهای استفاده شده است. با توجه به روش پژوهش، از منابع ثانویه استفاده شده است. در فرایند انتخاب منابع ثانویه از روش سیستماتیک بررسی ادبیات پژوهش اعم از مقالات

پژوهشی و مروری در حوزه امنیت دربوستانها، استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش را مقالات مختلف علمی داخلی و خارجی در حوزه امنیت بوستانها از سالهای ۲۰۰۰ میلادی و ۱۳۸۹ شمسی تاکنون تشکیل میدهند که از موتور جستجوی Google Scholar و مجلات Science Direct, Springer, Wiley, Emerald و مقالات این حوزه به ترتیب تناسب عنوان، چکیده، محتوا و کامل بودن اطلاعات استنادی، است که نتیجه آن انتخاب ۳۵ مقاله بوده است. در این پژوهش در ابتدا مقالاتی که به صورت مستقیم به موضوع امنیت در بوستانها اشاره کرده بودند به روش دقیق بررسی گردید و در ادامه مقوله هایی که به صورت مستقیم به موضوع امنیت در بوستانها اشاره کرده بودند، از متون مقالات استخراج شده. سپس مولفه های موثر بر امنیت بوستانها و فضای عمومی اعلام شده توسط محققین شناسایی دسته بندی و بر اساس تکرار و فراوانی رتبه بندی گردیدند. سپس عوامل شناسایی شده در ۲۱ بوستان بزرگ مشهد توسط خبرگان و ناظرین عالی فضای سبز مناطق شهرداری مشهد با نمره گذاری طیف لیکرت برا سوء رفتارهای اجتماعی شامل سرقت، نزاع و درگیری، روابط نامشروع، مزاحمت ناموسی، حضور اراذل و اوباش، توزیع مواد مخدر، حضور کارتن خوابها و ورود حیوانات بر اساس میزان شدت (۴ زیاد، ۳ متوسط، ۲ کم و ۱ ندارد) و بقیه عوامل شامل عوامل کالبدی و محیطی بر اساس میزان مطلوبیت (۴ وضعیت خیلی خوب، ۳ خوب، ۲ متوسط، ۱ ضعیف) مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت و مهمترین عوامل و همچنین نا امن ترین بوستانها شناسایی گردیدند. همچنین ارتباط و همبستگی بین عوامل مختلف در بوستانها توسط نرم افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفت. فرایند شناسایی و شیوه غربال پژوهشها در شکل ۱ آمده است.

شکل ۱- فرایند جستجو و غربال منابع

۳-۱- قلمرو جغرافیایی تحقیق

شهر مشهد، با جمعیتی معادل ۳,۳۸۷,۲۰۹ نفر و مساحتی در حدود ۳۰۰ کیلومتر مربع، دومین کلان شهر مذهبی جهان و دومین مرکز شهری ایران بعد از تهران است. براسا آمار شهرداری مشهد تا پایان سال ۱۳۹۸، مساحت کل فضای سبز شهر مشهد با احتساب فضای سبز بوستانها بلوارها، میدان و لچکیها ۵۶,۱۴۵,۲۲۲ مترمربع است و بر این اساس، سرانه فضای سبز شهر ۱۷/۲۹ مترمربع رآورد شده است. (آمارنامه شهر مشهد، ۱۳۹۸: ۱۸۱) در پژوهش فوق ۲۱ بوستان منطقه ای و بزرگ (حجاب، پردیس، بهار، بهشت، بسیج، ارم، وحدت، رجاء، نصرت، طرق، غدیر، ریحانه، کوهسنگی، خورشید، وکیل آباد، کوه پارک، وفا، ملت، چهل بازه، جلوخان فردوسی و مادر و کودک) مورد بررسی میباشد.

شکل ۲- محدوده مورد مطالعه (ماخذ: آمارنامه شهر مشهد، ۱۳۹۸)

۴- پیشینه پژوهش

الف) خارجی: مهروس و همکاران (۲۰۱۸) ویژگی های فیزیکی و امنیت درک شده در پارک های شهری مصر را از نظر هشت ویژگی فیزیکی ارزیابی کنند: (۱) سطح تعریف فضایی، (۲) تراکم پوشش گیاهی، (۳) سطح نگهداری، (۴) نشانه های خرابکاری، (۵) مقدار نور، (۶) میزان علائم، (۷) امکان دیده شدن، و (۸) امکان دیدن اطراف. مورد بررسی قرار دادند. آنها عامل "طراحی و نگهداری منظر" و عامل "مشاهده و راهیابی" را به عنوان پیش بینی کننده های مهم امنیت درک شده در پارک های شهری شناسایی کرد. بوکو و کمیک (۲۰۲۱) پژوهشی را در لهستان وضعیت زیرساخت پارک شهری در زمینه امنیت درک شده کاربران پارک انجام دادند، و بررسی کردند عوامل انتخاب شده مربوط به نگهداری انواع مختلف زیرساخت پارک، سطح تمیزی پارک و عناصر مربوط به استفاده از فضای پارک (مسیرها، توپوگرافی متنوع، وسایل کمکی کاربردی و آب) چقدر برای کاربران پارک در زمینه امنیت درک شده اهمیت دارد. وضعیت تجهیزات و همچنین وجود مسیرهای پارک به عنوان عوامل تاثیرگذاری بالا گزارش کردند. ماروتوایران و وندن بوش (۲۰۱۵) پژوهشی را در پارک های شهر کوالالامپور انجام دادند و هشت عامل را به عنوان ایجاد ترس و ناامنی در میان کاربران پارکها اعلام کردند. این عوامل شامل: پنهان شدن (پوشش گیاهی)، تنها بودن (فضای خلوت)، علائم اختلال فیزیکی، حضور اجتماعی، آشنایی، اطلاعات پیشین و تجربه قبلی جرم است.

ب) داخلی: کاملی و همکاران (۱۳۹۵) با بررسی عوامل محیطی مؤثر در افزایش سطح امنیت پارکها در پارک های شهر قزوین در یافتند که عوامل محیطی مانند پوشش گیاهی، روشنایی، نقاط کنج و غافلگیری در پیشگیری از وقوع جرم و ایجاد حس امنیت پارکها تأثیر بسزایی دارند. آنها همچنین مشاهده کردند که کاربریهای مرکب و پرجمعیت مانند کاربریهای اداری، تجاری و معابر اصلی برافزایش احساس امنیت تأثیر معناداری دارد. برعکس کاربریهای یکنواختی که فقط در ساعات خاص اداری دارای تراکم هستند و سایر اوقات شبان هروز فاقد جریان جمعیتی قابل توجه میباشند، فضاهای غیرقابل دفاع به شمار خواهند آمد. قلی پور و مهدی نژاد (۱۳۹۹) شاخصهای امنیت در پارک های شهری از دیدگاه کاربران مورد بررسی قرار دادند. آنها نظارت، کنترل دسترسی، قلمروگرایی، حمایت از فعالیتهای انتفاعی، مدیریت و نگهداری و همچنین ایمنی بوستانها را شاخه های مؤثر در امنیت بوستانهای شهری معرفی کردند. نظم فر و همکاران (۱۳۹۷) امنیت را در پارک های شهر تهران مورد ارزیابی قرار دادند. نتایج آنها نشان داد مهمترین عوامل ایجاد ناامنی در پارک های لویزان، چیتگر و سرخه حصار عبارت بود از دستگیری مرتکبین به جرائم منکرانه، معناد، شرب خمر و مشروبات الکلی، نزاع و درگیری، مفاسد اجتماعی و بدحجابی، صدور قبض تخلفات خودرویی، توقیف خودرو؛ امنیت اجتماعی، حمل سلاح سرد و گرم، افراد اغفال کننده و زورگیر یا مظنون به زورگیری و دستگیری ارادلواوباش هستند. آنها بیان کردند برای افزایش امنیت در بوستانهایی که وسعت زیادی دارند و دور از شهر میباشند پیشنهاد میگردد سیستمهای نظارتی مانند دوربین مداربسته در تمامی شبانه روز در این پارکها فعال باشد.

۵- مبانی نظری تحقیق

۵-۱- فضاهای عمومی شهر

فضای شهری صحنه ای می باشد که داستان زندگی جمعی در آن گشوده میشود و در این فضا فرصت آن وجود دارد که برخی مرزهای اجتماعی شکسته شوند و برخوردهای از پیش تدوین نیافته اتفاق بیفتند و افراد در یک محیط اجتماعی جدید با هم ارتباط برقرار کنند (کاملی و همکاران، ۱۳۹۶: ۸۰). فضاهای موجود در شهر را به لحاظ نحوه استفاده از آنها به سه دسته کلی خصوصی (مانند خانه های مسکونی، حیاطها و باغهای خصوصی)، نیمه خصوصی (مانند مجتمعهای مسکونی و محوطه های آنها، ورزشگاهها و نمایشگاه ها) و کهنوسط گروههای خاص استفاده میگردند) و عمومی میتوان تقسیم بندی نمود. فضاهای عمومی آن دسته از فضاهایی میباشند که عموم شهروندان بدون نیاز به پایش (کنترل) و ... حق ورود و حضور در آنها را دارند. فضاهایی مانند خیابان ها، پارک ها، میادین، بازارها و مساجد. این دسته از فضاها به واسطه مقیاس عملکردی و همچنین طیف متنوع و گسترده مخاطبان خود دارای بیشترین سهم در حیات جمعی شهروندان میباشند. از این رو، ارتقای کیفی این دسته از فضاها بیش از دیگر فضاها موج ایجاد جامع شهری سالم و شکوفا خواهند شد (کاملی و همکاران، ۱۳۹۶: ۸۳).

۵-۲- بوستان های شهری

بوستان ها بخشی از فضای سبز شهری هستند که در محیط های شهری با اهدافی مشخص برنامه ریزی شده اند و عملکرد معینی را برعهده دارند. این فضاها جزء ضروری و لاینفک پیکره شهرها هستند که در متابولیسم آن ها نقشی اساسی دارند که کمبود آن ها می تواند اختلالات جدی در حیات شهرها ایجاد کند. بوستانهای شهری نقش اقتصادی، اجتماعی و اکولوژیکی دارند و با مزایایی مانند درمان بیماری های روحی، محیطی مطلوب برای پرورش کودکان، یکپارچگی اجتماعی، حفظ آسایش فردی و مانند این ها را فراهم می کنند و در عین حال شاخصی برای ارتقای کیفیت فضای زندگی و توسعه جامعه محسوب می شوند (جلالیان، ۱۳۹۹: ۶۰۰). نیازهای کیفی بوستانهای شهری در سه مقوله محافظت، آسایش و لذت تقسیم بندی میشود. محافظت شامل:

رفت و آمد است. آسایش شامل: قدم زدن، مکث، نشستن، دیدن، گفت و شنود، بازی و فعالیت است. لذت نیز مشتمل بر کیفیات بصری و طبیعت است. (سجادیان و همکاران، ۱۳۹۴: ۹۱)

۵-۳- امنیت

کلمه امنیت از اصطلاح لاتین به معنی "عدم مراقبت" گرفته شده است و (قلیپور و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۱) تعریف لغوی امنیت عبارت است از حفاظت در برابر خطر (امنیت عینی)، احساس ایمنی (امنیت ذهنی) و رهایی از تردید اعتماد به دریافت های شخصی (جلالیان، ۱۳۹۹: ۵۹۹). برای تبیین مفهوم نظری امنیت دو بعد متمایز بیان میکنند. نخست بعد عینی آن است که با پارامترهای عینی محیطی و رفتاری ارزیابی و دوم بعد ذهنی که براساس امنیت از جمع درک میشود. هر دو بعد میتوانند بر یکدیگر تأثیر مثبت یا منفی بگذارند. بنابراین لازم است که به این دو بعد با هم توجه کنیم تا امنیت عمومی ارتقا یابد. به تعبیری دیگر، ابعاد عینی براساس آمار وقوع جرم و جنایت قابل توصیف است؛ اما ابعاد ذهنی که از آن با تعبیر "احساس امنیت" یاد میشود، تأثیرپذیری زیادی از عوامل روانشناختی دارد (قلیپور و همکاران، ۱۴۰۰: ۶۱).

۵-۴- احساس امنیت

احساس امنیت حالتی است که آن در ارضای احتیاجات و خواسته های فردی و اجتماعی افراد انجام و شخص آن در احساس ارزش، اطمینان خاطر و اعتماد به نفس نماید (لطفی و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۵). به لحاظ روش شناسی احساس امنیت، سازه چند بعدی است و در ارتباط با شرایط اجتماعی و افراد مختلف به گونه ای متفاوت ظهور یافته است. در سطح فردی احساس امنیت در یک جامعه به احساس روانی شهروندان از میزان یا عدم وجود جرم در آن جامعه برمی گردد و هر چه میزان فراوانی جرم بالاتر است احساس امنیت پایین تر است. ولی ممکن است در یک جامعه امنیت وجود داشته است لیکن شهروندان آن احساس امنیت نداشته اند و بالعکس (سلطانی و همکاران، ۱۳۹۵: ۹۲)

۶- یافته های تحقیق

این پژوهش در پاسخ به پرسش اصلی "چارچوب ادراک امنیت در بوستانها دارای چه مؤلفه‌هایی است و این مؤلفه‌ها چه ارتباطی با یکدیگر دارند" طراحی و انجام شده است. برای بررسی داده‌های استخراج شده از متون مقالات در سطح تحلیل خرد و استخراج مفاهیم اولیه و نظم دهی مفهومی که سرانجام با بررسیهای انجام شده ۳۰ مؤلفه در این مقالات در رابطه با امنیت در بوستانها وجود داشته است و هر یک از این مؤلفه‌ها نیز دارای شاخصهایی هستند. در ادامه به تشریح فرایند و نیز مقوله‌های استخراجشده به همراه جداول و نمودارها اشاره میشود.

۶-۱- جمع بندی متغیرهای موثر بر ادراک امنیت در بوستانها

بر اساس بررسی ۳۵ مقاله علمی نهایی در خصوص امنیت فضای های عمومی به خصوص بوستانها، ۳۰ مؤلفه استخراج گردید که در جدول ۱ ارائه گردیده است.

جدول ۱- متغیرهای موثر بر ادراک امنیت در بوستانها (ماخذ: نگارندگان)

عامل	مفهوم	محققین
اندازه فضا	-ارتباط امنیت با وسعت فضا -افزایش امنیت با کوچک بودن فضا -اضطراب آور بودن فضاهای بیکران و خالی و فراهم کردن شرایط جرم خیزی، امکان ازدحام زیاد در فضاهای کوچک و فراهم کردن شرایط آسیب پذیری	قلیپور، ۱۴۰۰؛ انامرادنژاد، ۱۳۹۵؛ کمالی، ۱۴۰۰؛ رحیمی، ۱۳۹۶
تراکم-ازدحام	وجود جمعیت هم عامل بازدارنده و هم وادارنده و زمینه ساز جرم است. تراکم و فشردگی زیاد جمعیت (ازدحام)برخورد فیزیکی و آسیب پذیری را افزایش می دهد.	لطفی، ۱۳۹۳؛ سجادیان، ۱۳۹۴؛ صادقی، ۱۳۹۳؛ جلالیان، ۱۳۹۹؛ فردوس یوجل، ۲۰۰۶؛ قلیپور، ۱۳۹۹؛ هاشم پور، ۲۰۱۹؛ زاوادسکاس، ۲۰۱۹
کیفیت راه ها و مسیرهای دسترسی	ارتقای امنیت فیزیکی و روانی پیاده رو توسط کیفیت شبکه معابر پیاده و پوشش آن	شیهکی تاش، ۱۳۹۹؛ صادقی، ۱۳۹۵؛ کریمی نژاد، ۱۳۹۸؛ جلالیان، ۱۳۹۹؛ قلیپور، ۱۴۰۰؛ بهبهانی، ۱۳۹۳؛ انامرادنژاد، ۱۳۹۵؛ هاشم پور، ۲۰۱۹؛ کمالی، ۱۴۰۰؛ رحیمی، ۱۳۹۶؛ پولکو، ۲۰۲۱؛ زاوادسکاس، ۲۰۱۹

اطلاعاتی المانهای	-تأثیر جنبه های اجتماعی و روانی جهت یابی بر احساس امنیت فردی که تصویری نیکو از محیط، نوعی احساس امنیت به شخص می دهد. افرادی که به دلایل مختلف احساس گم گشتگی در شهر می کنند و در تشخیص موقعیت و مسیر خود با مشکل مواجه می شوند، از نظر بزهکاران طعمه های خوبی هستند.
قلمروگرایی	تفکیک قلمروهای خصوصی، نیمه خصوصی و نیمه عمومی از قلمروهای عمومی و امکان کنترل بر وقوع
گروه گرایی و تعاملات اجتماعی	احساس امنیت با دربی داشتن تعاملات مثبت در فضاهای مردم گرا ۳۰
کنترل دسترسیها و ورودیها	برای جلوگیری از ورود بزهکاران و مزاحمان باید از موانع فیزیکی یا روانی استفاده شود.
نظارت بر فضا	اگر مجرم تصور کند که در صورت ارتکاب جرم در معرض نظارت و مشاهده قرار خواهد گرفت، اگر چه به واقع نیز اینگونه نباشد، احتمال ارتکاب جرم توسط وی کمتر خواهد شد.
حمایت از فعالیت	- توسعه اقتصاد در جهت متنوع ساختن کاربری های مناسب عمومی در روز و شب. جای دهی فعالیتهای خدماتی و فضاهای عمومی در مناطقی که دید و نظارت عمومی کمتری وجود دارد.
شهرت فضا دیگران	ایجاد ذهنیت مثبت به محیط در نظر فرد و شنیده های او از
آشنا بودن فضا محیط	متغیرهای به یاد ماندن مکان ها و میزان ایجاد خاطره مثبت از محیط
نظارت سازماندهی شده رسمی (نصب دوربین)	لوازم و تجهیزاتی مانند دوربین های مداربسته و نمایشگرها، امکان نظارت سازماندهی شده را پدید می آورند.
دسترسی به کمک	شامل قرار دادن کیوسکهای اطلاع رسانی، وجود وسایل ارتباطی در دسترس مانند باجه تلفن و آموزش باغبانان برای کمک رسانی به افراد. تجهیزاتی امدادی حتی اگر نمادین بشوند موجب احساس آرامش و امنیت ذهنی می شود
وضعیت روشنایی	شامل نورپردازی کامل مسیره های پیاده، پل هها، فضای سبز
پوشش گیاهی	کاشت انبوه گیاهان بهطوری که در شب باعث ایجاد توهم شود، ایجاد گوش ههای پنهان و دور از دید توسط کاشت گیاهان
حضور نیروی	افزایش ناامنی های اجتماعی، سرقت ها، رفتارهای غیرمسئولانه

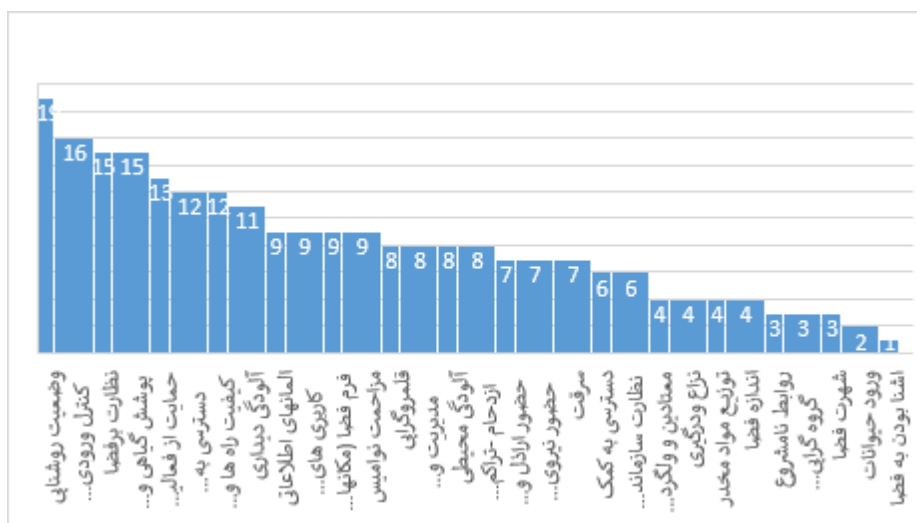
انتظامی	و ضداجتماعی، امروزه در بسیاری از جوامع به شکل حاد درآمده که سلامتی و امنیت جامعه را به مخاطره می اندازد. در این میان، یکی از مهم ترین ارگان ها برای حفظ نظم و امنیت جامعه، نیروی انتظامی است. نقش ذاتی و اصلی نیروی انتظامی در یک محیط، برقراری نظم عمومی است.	بنی اسد، ۱۳۹۳؛ مطلبی، ۱۴۰۰؛ آذر، ۱۳۹۸؛ زاوادسکاس، ۲۰۱۹
مدیریت و نگهداری	با تعمیر و نگهداری مناسب از میلان شهری و تابلوها و نشانه های شهری و چراغ های روشنایی و محوطه سازی، می توان افزون بر بهینه سازی هزینه های شهری، از بالا رفتن ظرفیت مناطق در جرم خیزی، کاست	عظمتی، ۱۳۹۵؛ صفائی پور، ۱۳۹۴؛ عزیززاده، ۱۳۹۴؛ مطلبی، ۱۴۰۰؛ بوگاکا، ۲۰۲۰؛ قلیپور، ۱۳۹۹؛ مهرس، ۲۰۱۸؛ زاوادسکاس، ۲۰۱۹
دسترسی به امکانات	افزایش امکانات تفریحی و فرهنگی متناسب با نیازهای گروه های متفاوت مانند زنان و کودکان. افزایش دسترسی و سهولت استفاده شهروندان از کلیه تأسیسات عمومی و بهداشتی فضا (آبخوری ها، نیمکت ها و...) با ایجاد و توزیع مناسب آنها در قسمت های مختلف پارک.	لطفی، ۱۳۹۳؛ رفیعیان، ۱۳۹۹؛ صادقی، ۱۳۹۳؛ قلیپور، ۱۴۰۰؛ آنامردنژاد، ۱۳۹۵؛ بنی اسد، ۱۳۹۳؛ عزیززاده، ۱۳۹۴؛ مطلبی، ۱۴۰۰؛ آذر، ۱۳۹۸؛ هاشم پور، ۲۰۱۹؛ کمالی، ۱۴۰۰؛ پولکو، ۲۰۲۱
آلودگی دیداری	اغتشاش بصری در شکل شهر میتواند، از طریق احساسی و ادراکی بر روی رفتارهای اجتماعی انعکاسی یابد و اغتشاش رفتاری را در فضای شهری توجیه نماید.	لطفی، ۱۳۹۳؛ شیهکی تاش، ۱۳۹۹؛ کریمی نژاد، ۱۳۹۸؛ هربرت، ۱۹۸۴؛ فردوس یوجل، ۲۰۰۶؛ آنامردنژاد، ۱۳۹۵؛ مطلبی، ۱۴۰۰؛ آذر، ۱۳۹۸؛ رحیمی، ۱۳۹۶؛ مهرس، ۲۰۱۸؛ زاوادسکاس، ۲۰۱۹
آلودگی محیطی	عدم رعایت پاکیزگی و نظافت در فضای شهری، اولین نماد هنجارشکن محسوب میشود و نشانه نبود کنترل فردی و جمعی در آنجا محسوب میشود	لطفی، ۱۳۹۳؛ هربرت، ۱۹۸۴؛ آنامردنژاد، ۱۳۹۵؛ مطلبی، ۱۴۰۰؛ بوگاکا، ۲۰۲۰؛ کمالی، ۱۴۰۰؛ مهرس، ۲۰۱۸؛ پولکو، ۲۰۲۱
کاربر یها و فعالیت های اطراف	امنیت یک فضا به کاربری های محاط کننده آن هم بستگی دارد، به طوریکه وضعیت مناطق شهری، محله ها، کیفیت ابنیه و طبقات ساختمانی در افزایش یا کاهش امنیت تأثیر دارند. و بین کیفیت سکونت و انومی اجتماعی رابطه وجود دارد.	لطفی، ۱۳۹۳؛ صفائی پور، ۱۳۹۴؛ قرایی، ۱۳۸۹؛ چپ نویس، ۱۳۹۸؛ جلالیان، ۱۳۹۹؛ هربرت، ۱۹۸۴؛ بنی اسد، ۱۳۹۳؛ هاشم پور، ۲۰۱۹؛ زاوادسکاس، ۲۰۱۹
فرم فضا - مکانهای خلوت	رؤیت نکردن به دلیل فرم فضا سبب ایجاد مکانهای خلوت شده و شرایط جرم خیزی را فراهم می کند.	لطفی، ۱۳۹۳؛ سجادیان، ۱۳۹۴؛ نسترن، ۱۳۹۲؛ کریمی نژاد، ۱۳۹۸؛ جلالیان، ۱۳۹۹؛ عزیززاده، ۱۳۹۴؛ کمالی، ۱۳۹۵؛ مطلبی، ۱۴۰۰؛ زاوادسکاس، ۲۰۱۹
حضور ارادل و اوباش	یکی از مسایل مهم اجتماعی که زمینه ساز از بین بردن احساس امنیت می شود وجود افرادی است که با نقض قوانین و ایجاد رعب و وحشت سعی در قدرت نمایی در جامعه دارند.	نظم فر، ۱۳۹۷؛ سجادیان، ۱۳۹۴؛ شیهکی تاش، ۱۳۹۹؛ نسترن، ۱۳۹۲؛ فردوس یوجل، ۲۰۰۶؛ مطلبی، ۱۴۰۰؛ کمالی، ۱۴۰۰
حضور معتادان و ولگردان خیابانی	کارتخوابی مسئله ای چندوجهی است که می تواند در صورت طرد اجتماعی زمینه را برای مسائل اجتماعی دیگری مثل سرقت، آدم ربایی، تجاوز جنسی، قتل، تکدی گری، اعتیاد به مواد مخدر و دهها آسیب دیگر فراهم کند.	زیاری، ۱۳۹۲؛ نسترن، ۱۳۹۲؛ مطلبی، ۱۴۰۰؛ بوگاکا، ۲۰۲۰
توزیع مواد مخدر	یکی از موارد بسیار نگران کننده در این زمینه را ورود نوجوانان و حتی کودکان کم سن و سال به این وادی می دانند که در آینده تبعات بسیار خطرناکی برای آنها همراه خواهد داشت.	زیاری، ۱۳۹۲؛ نسترن، ۱۳۹۲؛ بنی اسد، ۱۳۹۳؛ بوگاکا، ۲۰۲۰
مزاحمت ناموسی	الفاظ نامناسب، رابطه کلامی آزاردهنده، شوخی های نامناسب	مجیدی خامنه، ۱۳۹۶؛ زیاری، ۱۳۹۲؛ نسترن، ۱۳۹۲؛ جلالیان، ۱۳۹۹؛ فردوس یوجل، ۲۰۰۶؛ بنی اسد، ۱۳۹۳؛ آذر، ۱۳۹۸؛ کمالی، ۱۴۰۰؛ رحیمی، ۱۳۹۶
درگیری و نزاع	نزاع گرچه حاصل کنش های افراد است اما به تبع شرایط و ساختارهای اجتماعی - فرهنگی گونه های متفاوتی پیدا می کند و تأثیر منفی بر امنیت اجتماعی میگذارد.	نظم فر، ۱۳۹۷؛ زیاری، ۱۳۹۲؛ بنی اسد، ۱۳۹۳؛ آذر، ۱۳۹۸
سرقت	سرقت نه تنها شخص مالباخته، بلکه به موازات آن امنیت و احساس امنیت جامعه را نیز متزلزل می کند و انگیزه کار و تلاش و سرمایه گذاری را از بین می برد.	زیاری، ۱۳۹۲؛ نسترن، ۱۳۹۲؛ جلالیان، ۱۳۹۹؛ بنی اسد، ۱۳۹۳؛ آذر، ۱۳۹۸؛ رحیمی، ۱۳۹۶؛ زاوادسکاس، ۲۰۱۹
روابط نامشروع	احساس نا امنی به ویژه برای بانوان و زمینه ورود نوجوانان در این زمینه	نظم فر، ۱۳۹۷؛ نسترن، ۱۳۹۲؛ بوگاکا، ۲۰۲۰
ورود حیوانات	گاهی اوقات این رفتار ناپهناج موجب ایجاد آزاد و اذیت برای بقیه شهروندان نیز فراهم آورده و حتی در برخی موارد شاهد حمله این حیوانات به افراد دیگر بخصوص کودکان نیز میشسیم.	سجادیان، ۱۳۹۴؛ بوگاکا، ۲۰۲۰

مطابق نمودار ۱ بیشترین عواملی (۸ عامل) که توسط دیگر محققین گزارش شده که بر ادراک امنیت در بوستانها تاثیر گذار بوده به شرح زیر میباشد:

وضعیت روشنایی (۱۹)، کنترل ورودی و خروجی (۱۶)، نظارت بر فضا (۱۵)، پوشش گیاهی و طراحی کاشت (۱۵)، حمایت از فعالیت انتفاعی مستمر (۱۳)، دسترسی به امکانات (۱۲)، کیفیت راه ها و مسیرهای دسترسی (۱۲) و آلودگی دیداری (۱۱) عوامل دیگر (۱۳ عامل) که بر اساس بررسی مطالعات دیگر محققین که گروه دوم دارای تاثیر زیاد در ادراک امنیت در بوستانها بوده به شرح زیر میباشد:

المانهای اطلاعاتی (۹)، کاربری های اطراف (۹)، فرم فضا (مکانهای خلوت) (۹)، مزاحمت نوامیس (۹)، قلمروگرایی (۸)، مدیریت و نگهداری (۸)، آلودگی محیطی (۸)، ازدحام - تراکم جمعیت (۸)، حضور ارادل و اوباش (۷)، حضور نیروی انتظامی (۷)، سرقت (۷)، دسترسی به کمک (۶) و نظارت سازماندهی شده (نصب دوربین) (۶).

بقیه عوامل بر اساس بررسی مطالعات دیگر محققین فراوانی کمی بر ادراک امنیت در گزارشات دیگر محققین داشته: حضور معنادان و ولگردان خیابانی (۴)، نزاع و درگیری (۴)، توزیع مواد مخدر (۴)، اندازه فضا (۴)، روابط نامشروع (۳)، شهرت فضا (۳)، گروه گرایی و تعاملات اجتماعی (۳)، ورود حیوانات (۲) و آشنا بودن به فضا (۱).

نمودار ۱- فراوانی متغیرهای موثر بر ادراک امنیت در بوستانها مستخرج از منابع مورد مطالعه

کلیه عوامل به غیر از کاربریهای اطراف و وجود دوربین های نظارتی (به علت عدم وجود دوربین فعال در بوستانهای مورد مطالعه) توسط خبرگان و ناظرین عالی هر بوستان بر اساس طیف لیکرت ۴ تایی مورد بررسی قرار گرفت. عوامل جدول ۳ بر پایه وضعیت مطلوب (۴) وضعیت خیلی خوب، ۳ خوب، ۲ متوسط، ۱ ضعیف (و عوامل جدول ۴ بر پایه شدت (۴) زیاد، ۳ متوسط، ۲ کم و ۱ ندارد) ارزیابی شد.

جدول ۲- میانگین عوامل کالبدی و محیطی رفتاری موثر بر ادراک امنیت

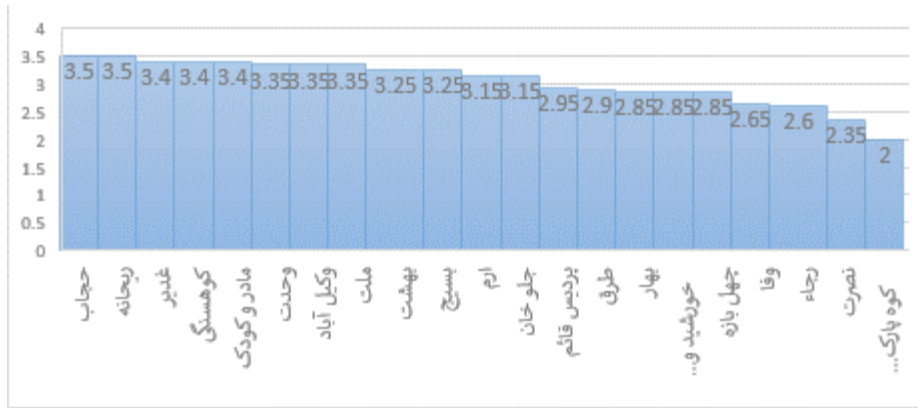
کنترل ورودی و خروجی	۲.۸
حمایت از فعالیت انتفاعی	۲.۴
دسترسی به کمک	۱
المانهای اطلاعاتی	۲.۶
وضعیت روشنایی	۲
آلودگی دیداری	۲
آلودگی محیطی	۲.۶
فرم فضا (مکانهای خلوت)	۲
دسترسی به امکانات عمومی	۲.۲
پوشش گیاهی و طراحی کاشت	۲
گروه گرایی و تعاملات اجتماعی	۲.۸
کیفیت راه ها و مسیرهای	۲.۲
ازدحام - تراکم جمعیت	۲.۲
نظارت بر فضا	۲.۴
مدیریت و نگهداری	۲.۴
حضور نیروی انتظامات	۲.۷
قلمروگرایی	۲.۴
آشنا بودن به فضا	۲.۲
شهرت فضا	۲.۲
اندازه فضا	۲.۸
میانگین	

برابر جدول ۳ عوامل گروه گرایی، کنترل ورودی و خروجی، حمایت از فعالیتها و المانهای اطلاعاتی در سطح متوسط بوده همچنین دسترسی به کمک در این بوستانها ضعیف میباشد. از طرفی عوامل حضور نیروی انتظامات، اندازه فضا و آلودگی محیطی در سطح نزدیک به خیلی خوب میباشد.

جدول ۳- میانگین عوامل سوء رفتاری موثر بر ادراک امنیت

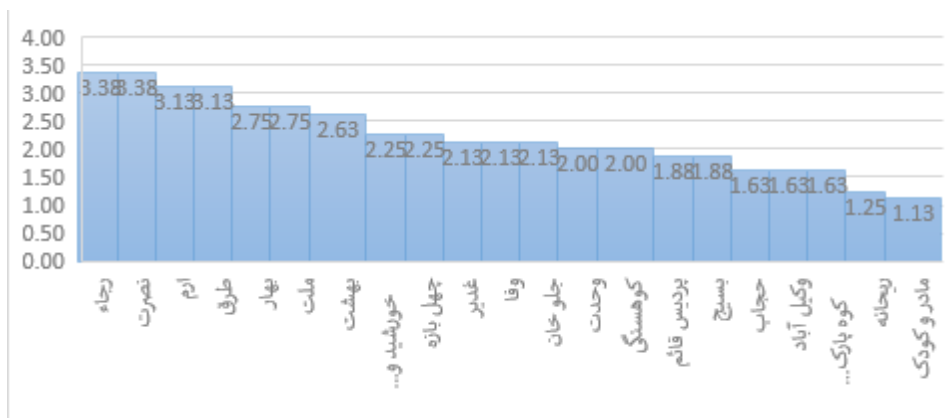
میانگین	سرقت	توزیع مواد مخدر	معتادان و ولگردان خیابانی	حضور اراذل و اوباش	نزاع و درگیری	روابط نامشروع	مزاحمت نوامیس حیوانات	ورود حیوانات
۲.۳۸	۱.۹۰	۱.۸۵	۲.۴۷	۲.۴۷	۲.۴۷	۲.۳۳	۲.۵۲	۱.۹۵

برابر جدول ۳ عوامل سرقت، مزاحمت ناموسی، نزاع و درگیری و حضور اراذل و اوباش نزدیک به متوسط بوده و ورود حیوانات و توزیع مواد مخدر در سطح کم بوده که نشان از کنترل این ۲ مورد در بوستانهای مورد مطالعه میباشد.

نمودار ۲- بررسی سطح مطلوبیت عوامل کالبدی و محیطی رفتاری در بوستانهای بزرگ شهر مشهد

مطابق نمودار ۲ در مجموع عوامل کالبدی و محیطی در بوستان های حجاب، ریحانه، غدیر، کوهسنگی و مادر و کودک بالاترین سطح مطلوبیت و بوستانهای کوه پارک، نصرت، رجاء، وفا پایین ترین سطح و نزدیک به متوسط را دارند.

نمودار ۳- میزان شدت سوء رفتارهای اجتماعی در بوستانهای بزرگ شهر مشهد

مطابق نمودار ۳ در مجموع عوامل سوء رفتارهای اجتماعی بوستانهای رجاء، نصرت، ارم و طرق بیشترین و در بوستانهای مادر و کودک و ریحانه کمترین را دارند.

مطابق خروجی جدول ۵ همبستگی عوامل کالبدی و محیطی با سوء رفتارهای اجتماعی موثر بر ادراک امنیت در بوستانهای مورد مطالعه به شرح زیر است:

ورود حیوانات؛ با مطلوبیت کنترل ورودی و خروجی، مدیریت و نگهداری، دسترسی به امکانات عمومی و آشنا بودن به فضا همبستگی منفی و با مزاحمت نوامیس و روابط نامشروع همبستگی مثبت و معناداری دارد. بیشترین ورود حیوانات در بوستانهای خورشید و لویزان و طرق و کمترین آن در بوستانهای حجاب، ریحانه، مادر و کودک و بسیج میباشد. مزاحمت نوامیس؛ با مطلوبیت کنترل ورودی و خروجی، دسترسی به کمک، وضعیت روشنایی، فضای های خلوت، پوشش گیاهی، گروه گرایی و تعاملات اجتماعی، مدیریت و نگهداری، آلودگی محیطی، نظارت برفضا، شهرت فضا، آشنا بودن به فضا همبستگی منفی و معنادار دارد. کمترین مزاحمت نوامیس مربوط به بوستانهای ریحانه، مادر و کودک، حجاب، جلوخان و وکیل آباد میباشد.

روابط نامشروع؛ با مطلوبیت وضعیت روشنایی، مدیریت و نگهداری، کنترل ورودی و خروجی، دسترسی به کمک، شهرت فضا و سپس پوشش گیاهی و فرم فضاهای خلوت دارای همبستگی منفی ومعنادار می باشد. کمترین روابط نامشروع مربوط به بوستانهای ریحانه، مادر و کودک، حجاب، جلوخان، چهل بازه و وکیل آباد میباشد.

نزاع و درگیری؛ با مطلوبیت وضعیت روشنایی، گروه گرای، پوشش گیاهی، کنترل ورودی و خروجی، شهرت فضا، مدیریت و نگهداری و آلودگی محیطی همبستگی منفی و معنادار و با تراکم واردحام و کیفیت راه ها و دسترسی ها همبستگی مثبت و معنادار می باشد. بیشترین نزاع و درگیری مربوط به بوستانهای بهشت، رجا، ارم، نصرت و طرق و کمترین نزاع و درگیری مربوط به بوستانهای مادر و کودک، ریحانه، حجاب و جلوخان میباشد .

حضور ارادل و اوباش؛ با مطلوبیت وضعیت روشنایی، گروه گرای و تعاملات اجتماعی، شهرت فضا، مدیریت و نگهداری و سپس با کنترل ورودی خروجی، پوشش گیاهی، حمایت از فعالیتهای انتفاعی، دسترسی به کمک، المانهای اطلاعاتی و در نهایت با فرم فضای خلوت و آلودگی محیطی همبستگی منفی و معنادار دارد. بیشترین حضور ارادل و اوباش مربوط به بوستانهای ارم، رجا، نصرت و طرق و کمتری آن مربوط به بوستانهای مادر و کودک، ریحانه و حجاب میباشد.

معنادر و ولگردان خیابانی؛ با مطلوبیت آلودگی محیطی، حمایت از فعالیت های انتفاعی، وضعیت روشنایی، شهرت فضا، مدیریت و نگهداری، گروه گرای و تعاملات، فرم فضاهای خلوت و المانهای اطلاعاتی همبستگی منفی و معنادار دارد. بیشترین حضور معنادرین و ولگردان خیابانی مربوط به بوستانهای رجا و نصرت و سپس بهار و ارم میباشد.

توزیع مواد مخدر؛ با مطلوبیت مدیریت و نگهداری، آلودگی محیطی، شهرت فضا، وضعیت روشنایی، حمایت از فعالیتهای انتفاعی و کنترل ورودی و خروجی همبستگی منفی و معنادار دارد و با حضور معنادرین و ولگردان خیابانی و حضور ارادل و اوباش همبستگی به شدت مثبت و معنادار دارد. بیشترین توزیع مواد مخدر مربوط به بوستانهای رجا و نصرت و سپس بهار، ارم و ملت میباشد .

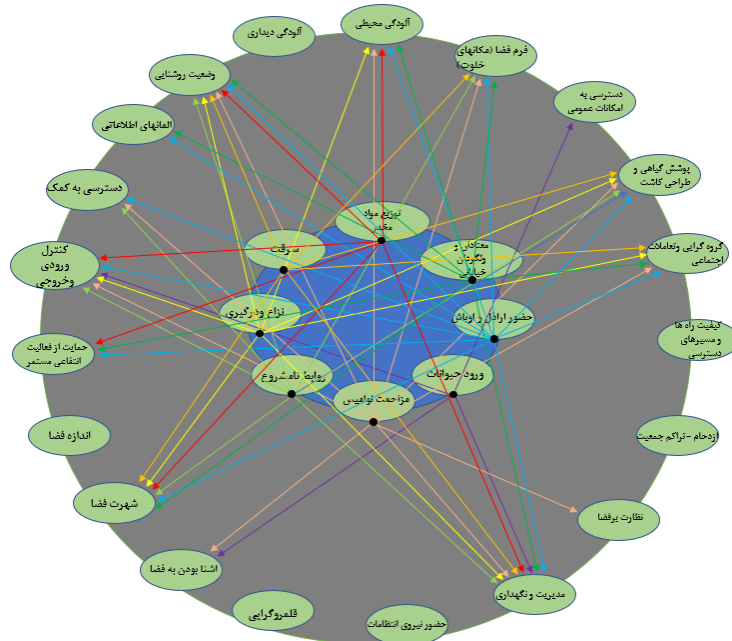
سرقت، با مطلوبیت پوشش گیاهی، فرم فضاهای خلوت و وضعیت روشنایی و سپس با مدیریت و نگهداری، شهرت فضا و گروه گرای و تعاملات اجتماعی همبستگی منفی و معنادار دارد و با حضور معنادرین و ولگردان خیابانی، حضور ارادل و اوباش، نزاع و درگیری و توزیع مواد مخدر همبستگی به شدت مثبت و معنادار دارد. بیشترین سرقت مربوط به بوستانهای رجا و نصرت میباشد.

جدول ۵- ضریب همبستگی عوامل موثر بر ادراک امنیت

	کنترل ورودی و خروجی	از فعالیت فضای	دسترسی به کمک	المانهای اطلاعاتی	وضعیت روشنایی	آلودگی دیداری	آلودگی محیطی	فرم فضا (المانهای خلوت)	دسترسی به امکانات عمومی	پوشش گیاهی و تعاملات اجتماعی	گروه گرای	کیفیت راه ها و مسوهای دسترسی	ازحام تراکم جمعیت	مردم و نظارت	مردم و نظارت	حضور نیروی نظقات	فیسروکاری	لذا	بوشن فضا	نشرتها	نشرتها
کنترل ورودی و خروجی	۰.۳۸۲۹																				
حمایت از فعالیت فضای	۰.۳۸۲۹	۰.۳۸۲۹																			
دسترسی به کمک	۰.۳۴۶۷	۰.۳۳۸۶	۰.۳۴۶۷																		
المانهای اطلاعاتی	۰.۳۴۵۴	۰.۳۶۲۵	۰.۳۴۵۴	۰.۳۴۵۴																	
وضعیت روشنایی	۰.۳۴۳۲	۰.۳۳۶۲	۰.۳۴۳۲	۰.۳۴۳۲	۰.۳۴۳۲																
آلودگی دیداری	۰.۳۳۱۶	۰.۳۳۳۲	۰.۳۳۱۶	۰.۳۳۱۶	۰.۳۳۱۶	۰.۳۳۱۶															
آلودگی محیطی	۰.۳۲۷۱	۰.۳۲۹۷	۰.۳۲۷۱	۰.۳۲۷۱	۰.۳۲۷۱	۰.۳۲۷۱	۰.۳۲۷۱														
فرم فضا (المانهای خلوت)	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۶۹	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸													
دسترسی به امکانات عمومی	۰.۳۲۶۲	۰.۳۳۳۹	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲												
پوشش گیاهی و تعاملات اجتماعی	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲	۰.۳۲۶۲											
گروه گرای	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۶۲	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸										
کیفیت راه ها و مسوهای دسترسی	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۶۲	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸									
ازحام تراکم جمعیت	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۶۲	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸								
مردم و نظارت	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۶۲	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸							
حضور نیروی نظقات	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۶۲	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸						
فیسروکاری	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۶۲	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸					
لذا	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۶۲	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸				
بوشن فضا	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۶۲	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸			
نشرتها	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۶۲	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸		
نشرتها	۰.۳۱۶۸	۰.۳۲۶۲	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	۰.۳۱۶۸	

بر اساس خروجی جدول ۵ عواملی که بیشترین همبستگی با شاخص های سوء رفتار اجتماعی در بوستانها دارد در شکل ۳ نشان داده شده است. مطابق شکل ۳ عوامل وضعیت روشنایی، کنترل ورودی و خروجی، شهرت فضا، مدیریت و نگهداری، گروه

گرایی و تعاملات اجتماعی، پوشش گیاهی و طراحی کاشت، فرم فضا (مکانهای خلوت) و آلودگی محیطی بیشترین همبستگی با سوء رفتارهای اجتماعی را دارد.

شکل ۳- ارتباط شاخص های سوء رفتار اجتماعی با عوامل کالبدی و محیطی موثر بر ادراک امنیت در بوستانها

۷- نتیجه گیری

فضاهای سبز و مشخصاً پارک های شهری به عنوان بخشی از شهرهای امروزی محسوب می شوند که بواسطه علت وجودیشان دخالت مستقیم در شیوه زیست و جامعه انسانی دارند و از این طریق بر کیفیت زندگی انسانها تأثیر می گذارند. امنیت پارک ها به عنوان بخشی از فضاهای عمومی شهری اهمیت ویژه ای دارد. امنیت در پارک ها و بوستانهای شهری، سرزندگی و پویایی آن ها را به دنبال خواهد داشت و آن ها را به فضاهایی موفق و شاخص تبدیل می کند. پژوهش حاضر بر پایه منابع و اسناد مکتوب و تهیه پرسشنامه مربوط به بوستانها، به عنوان بخشی از فضاهای سبز شهری به ارزیابی رابطه شاخص های سوء رفتارهای اجتماعی و عوامل موثر بر امنیت از دیدگاه خبرگان و ناظرین عالی فعال در این فضاها پرداخته است. ضروری است به مسئله امنیت و احساس امنیت در پارک ها توجه خاصی شود؛ زیرا در صورت نبود امنیت در این مکان ها، به مرور زمان این فضاها از کارکرد اصلی خود دور و به مکانی اصلی برای رفتارهای بزهکارانه تبدیل می شوند.

با توجه به نتایج حاصل از تحلیل داده ها می توان این گونه بیان نمود که مجموعه بوستانهای مورد مطالعه در تمامی شاخصها نتوانسته اند امنیت محیطی را در سطح عالی فراهم کنند و زمینه انجام انواع بزه به خصوص در بوستانهای رجا، نصرت، ارم، طرقي، بهار و ملت شده است و بر اساس نتایج بیشترین سوء رفتارهای اجتماعی مربوط شامل سرقت، مزاحمت ناموسی، نزاع و درگیری و حضور ارادل و اوباش میباشد. در این مطالعه از دیگر عوامل نا امنی مهم از دید شهروندان روابط نامشروع و فروش مواد مخدر ذکر گردیده است. همچنین نتایج نشان میدهد در خصوص عوامل کالبدی بوستان های حجاب، ریحانه، غدیر، کوهسنگی و مادر و کودک بالاترین سطح مطلوبیت و بوستانهای کوه پارک، نصرت، رجا، وفا پایین ترین سطح و نزدیک به متوسط را دارند. این نتایج نشان میدهد در بوستانهای رجا و نصرت که به لحاظ عوامل کالبدی سطح پایین داشته انجام انواع بزه در آنها بالا بوده.

دیگر نتایج این پژوهش نشان می دهد گروه گرایی، کنترل ورودی و خروجی، حمایت از فعالیتهای انتفاعی و امانهای اطلاعاتی در سطح بوستانهای مورد مطالعه متوسط بوده همچنین دسترسی به کمک در کلیه بوستانها ضعیف میباشد. از طرفی عوامل وضعیت روشنایی، کنترل ورودی و خروجی، شهرت فضا، مدیریت و نگهداری، گروه گرایی و تعاملات اجتماعی، پوشش گیاهی و طراحی کاشت، فرم فضا (مکانهای خلوت) و آلودگی محیطی بیشترین همبستگی با سوء رفتارهای اجتماعی را داشته. بر اساس مطالعه دفتر آمار، پژوهش و مطالعات راهبردی شهرداری مشهد در سال ۱۳۹۹ درخصوص جذابیت بوستانها از دید شهروندان آلودگی محیطی، کمبود امکانات و وضعیت روشنایی از دید شهروندان از مهمترین عوامل مرتبط با ادراک نا امنی میباشد که با نتایج این پژوهش همخوانی دارد. لذا جهت افزایش سطح امنیت و کاهش سوء رفتارهای اجتماعی میبایست جهت بهبود عوامل فوق به خصوص کنترل ورودی و خروجی، حمایت از فعالیتهای انتفاعی، افزایش امانهای اطلاعاتی، گروه گرایی و تعاملات اجتماعی و به خصوص دسترسی به کمک در بوستانها برنامه ریزی و اقدام نمود. نکته قابل توجه این است که گروه گرایی و تعاملات اجتماعی در بوستانها بر اساس نتایج پژوهش با مطلوبیت کنترل ورودی و خروجی، دسترسی به کمک، آلودگی دیداری، آلودگی محیطی،

دسترسی به امکانات عمومی و پوشش گیاهی همبستگی مثبت و معناداری دارد لذا برای بهبود سطح تعاملات اجتماعی و گروه گرایمی‌بایست جهت بهبود عوامل فوق مسئولین ذی ربط با تأکید بر شاخصهایی که دارای اولویت بالاتری نسبت به سایرین هستند، توجه بیشتر و اثر بخشتری را بدان معطوف دارند.

منابع

۱. آذر علی و محمدی بیرنگ مهدیه، (۱۳۹۸)، «تحلیل احساس امنیت زنان در فضاهای عمومی با تأکید بر پارکهای شهری مطالعه موردی: تبریز»، پژوهشهای بومشناسی شهری، سال ۱۰، شماره ۲، صص ۲۷-۴۰
۲. ابراهیمزاده آسمین حسین، حاجیزاده فاضل و رخشانی نسب حمیدرضا، (۱۳۹۸)، «سنجش سطح ایمنی بوستانهای شهری (مطالعه موردی: بوستانهای منطقه ۸ شهر شیراز)»، جغرافیا (برنامه ریزی منطقه ای)، دوره ۹، شماره ۴، صص ۴۰۵-۴۲۰
۳. بردی آنامرادزاد رحیم و بلوری زهره، (۱۳۹۵)، «مؤلفه های تاثیرگذار در ارتقاء امنیت فضاهای عمومی (نمونه مورد مطالعه: پارک های شهر امل)»، آمایش محیط، شماره ۳۹، صص ۱۵۵-۱۳۱
۴. بنی اسد سعید، (۱۳۹۴)، «احساس امنیت در پارک های شهر تهران به تفکیک سرکلاترپه های فرماندهی انتظامی تهران بزرگ»، مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۴۱، صص ۸۳-۱۱۰
۵. بهبهانی هما و شیخی سبا، (۱۳۹۳)، «پیشگیری محیطی از جرائم و آسیبهای اجتماعی در پارکهای شهری مورد مطالعه: پارک لاله تهران»، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، سال ۱۰، شماره ۳۳، صص ۹-۳۶
۶. جلالیان سید اسحاق، (۱۳۹۹)، «بررسی تأثیر عوامل کالبدی بوستان پلیس بر احساس امنیت شهروندان (مطالعه موردی: بوستان پلیس تهرانپارس)»، پژوهش های جغرافیایی برنامه ریزی شهری، دوره ۸، شماره ۳، صص ۶۱۲-۵۹۷
۷. چپ نویس پرگل، نسترن مهین و نوری محمد جواد، (۱۳۹۹)، «تبیین و ارزیابی عوامل مؤثر بر ارتقای کیفیت فضاهای بازی کودکان در شهرها با تأکید بر جنبه های ایمنی و امنیت کودکان از دیدگاه والدین؛ مورد مطالعه بوستان کودک شهر اصفهان»، مرمت و معماری ایران، دوره ۱۰، شماره ۲۲، صص ۱۰۸-۸۷
۸. حاتمی نژاد حسین، آروین محمود، محمدی وانانی احد و بزرافکن شهرام، (۱۳۹۶)، «تحلیلی بر توزیع فضایی جرائم در پارک های شهری (مطالعه موردی پارک های شهر تهران)، پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ۶، شماره ۲، صص ۱۰۴-۸۹
۹. رحیمی لیلا و صبوری صابر، (۱۳۹۶)، «امنیت زنان در فضای عمومی شهر و بررسی عوامل فیزیکی مؤثر بر آن (مطالعه موردی پارک ائل گلی تبریز)»، مطالعات اجتماعی روانشناختی زنان، سال ۱۵، شماره ۴، صص ۷۷-۳۹
۱۰. رفیعیان مجتبی و جعفری ساغر، (۱۳۹۹)، «سنجش رضایتمندی زنان از کیفیت فضاهای عمومی انحصاری با تأکید بر حس ایمنی نمونه مطالعاتی: پارک بوستان مادران، شهر جدید اندیشه، تهران»، پژوهش های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، دوره ۹، شماره ۱، صص ۱۵۸-۱۳۳
۱۱. زیاری کرمانتاله، مهدی علی و مهدیان بهمنیری معصومه، (۱۳۹۲)، «تحلیلی بر امنیت فضاهای عمومی شهر مورد: پارکهای مناطق چهارگانه شهرداری قم»، آمایش جغرافیایی فضا، شماره ۷، صص ۵۰-۲۵
۱۲. سجادیان ناهید، امانپور سعید و مدانلو جویباری مسعود، (۱۳۹۴)، «تحلیلی بر امنیت محیطی کارکرد بوستانهای شهری بر پایه رویکرد CPTED (مطالعه موردی شهرستان ساری)»، پژوهشنامه جغرافیای نظامی، سال سوم، شماره ۱۰، صص ۸۷-۱۰۹
۱۳. سلطانی لیلا، بیک محمدی حسن حیدری و سمیه، (۱۳۹۵)، «تحلیل فضایی احساس امنیت در محلات مختلف شهری (مورد مطالعه: شهر قدس)»، پژوهش های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال ۵، شماره ۳، صص ۱۰۴-۸۷
۱۴. شیپکی تاش مهیم، ریسی ابوبکر، آهنگ فرحناز و پورانجنار گلپهار، (۱۳۹۹)، «شناسایی و اولوی بندی عوامل مؤثر بر امنیت در راستای توسعه گردشگری (مورد مطالعه: شهرستان سرپاز)»، برنامه ریزی و توسعه گردشگری، دوره ۹، شماره ۳، صص ۱۹۸-۱۷۵
۱۵. صادقی نرگس، سبحان اردکانی سهیل و ذاکر حقیقی کیانوش، (۱۳۹۵)، «ارزیابی عوامل مؤثر بر تأمین امنیت شهری به منظور افزایش حضور بانوان در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک ساعی تهران)»، هویت شهر، سال ۱۰، شماره ۲۷، صص ۷۴-۶۵
۱۶. صفائی پور مسعود، پیری فاطمه، امانپور سعید و شجاعیان علی، (۱۳۹۴)، «بررسی احساس امنیت زنان در پارک های شهری با تأکید بر شاخص های محیطی (کالبدی) و اجتماعی (نمونه موردی: شهر ایلام)»، مطالعات پلیس زن، دوره ۹، شماره ۲، صص ۵-۲۹

۱۷. عزیززاده محمود، عنایتی بهرام و فرزانه مریم، (۱۳۹۴)، «لزوم ارتقای امنیت محیطی در پایداری پارک های شهری؛ با بهره گیری از رویکرد CPTED (مطالعه موردی: پارک بهاران، منطقه ۱۷ شهرداری تهران)»، معماری شهر پایدار، سال سوم، شماره ۱، صص ۱-۱۶
۱۸. عظمتی حمیدرضا، قنبران عبدالحمید و جم فاطمه، (۱۳۹۶)، «ارزیابی شکاف بین ادراک و ترجیح مؤلفه امنیت محیطی در پارکهای محله ای»، نشریه علمی پژوهشی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران، شماره ۱۴، صص ۵-۱۶
۱۹. قزایی فریبا، راد جهانبانی نفیسه و رشیدیور نازیلا، (۱۳۸۹)، «بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری نمونه موردی: مناطق ۲ و ۱۱ تهران»، آرمانشهر، شماره ۴، صص ۳۲-۱۷
۲۰. قلیپور سودابه، مهدینژاد جمالالدین و صالح صدقیپور بهرام، (۱۴۰۰)، «ساخت، هنجاریابی، اعتبارسنجی مقیاس امنیت محیطی پارکهای شهری مبتنی بر ترجیح کاربران نمونه مورد مطالعه: پارک ملت تهران»، مطالعات شهری، دوره ۱۰، شماره ۴، صص ۷۲-۵۹
۲۱. قلیپور سودابه و مهدینژاد جمالالدین (۱۳۹۹)، «بررسی شاخصهای امنیت در پارکهای شهری از دیدگاه کاربران با تاکید بر نظریه CPTED»، علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره ۲۲، شماره ۵، صص ۲۱۱-۱۹۷
۲۲. کاملی محسن، نهاوندی اسگ شهر نیلوفر و حسینی سیدباقر، (۱۳۹۵)، «بررسی عوامل محیطی مؤثر در افزایش سطح امنیت پارکها مطالعه موردی: پارکهای شهر قزوین»، مطالعات پیشگیری از جرم، سال ۱۱، شماره ۱، صص ۷۲-۴۱
۲۳. کاملی محسن، ندایی سمیه و حسینی سید باقر، (۱۳۹۶)، «بررسی نقش طراحی محیطی در بوستان برای پیشگیری از جرم و ایجاد امنیت روانی برای کودکان (مطالعه موردی پارک لاله تهران)»، دانش انتظامی پلیس پایتخت، سال ۱۰، شماره ۳، صص ۱۰۰-۷۹
۲۴. کریمینژاد شهره، فدائی قطبی مریم و کریمینژاد فاطمه (۱۳۹۸)، «تحلیل پارکهای شهری با رویکرد مقابله با جرم CPTED مطالعه موردی: پارک ملت مهاباد»، مطالعات طراحی شهری و پژوهشهای شهری، سال دوم، شماره ۵، صص ۵۰-۳۹
۲۵. کمالی راحله و صحرائی نژاد نسیم، (۱۴۰۰)، «طراحی محیط پارکهای شهری با رویکرد CPTED با هدف ارتقای احساس امنیت در محله اسلام آباد، شهر تهران»، پایداری، توسعه و محیط زیست، دوره ۲، شماره ۱، صص ۶۰-۴۳
۲۶. لطفی صدیقه، بردی آنامرادنژاد رحیم و ساسانی پور محمد، (۱۳۹۳)، «بررسی احساس امنیت در فضاهای عمومی (مطالعه موردی کلانشهر شیراز)»، پژوهش و برنامه ریزی شهری، دوره ۵، شماره ۱۹، صص ۵۶-۳۹
۲۷. مجیدی خامنه بتول، آقایی پرویز، ضرغامی سعید، رئیسی حسین، (۱۳۹۹)، «تحلیل مؤلفه‌های تأثیرگذار بر احساس امنیت اجتماعی زنان در فضاهای عمومی سبز مورد پژوهی: پارک نیاوران، منطقه یک شهرداری تهران»، آمایش محیط، شماره ۵، صص ۲۰-۱
۲۸. معاونت برنامه ریزی و توسعه سرمایه انسانی شهرداری مشهد، دفتر آمار، پژوهش و مطالعات راهبردی، (۱۳۹۹)، میزان جذابیت و استقبال شهروندان از فضای سبز شهری (پارک های شهری)
۲۹. معاونت برنامه ریزی و توسعه سرمایه انسانی شهرداری مشهد، دفتر آمار، پژوهش و مطالعات راهبردی، (۱۳۹۸)، آمارنامه شهر مشهد جلد اول
۳۰. نظمفر حسین، علوی سعیده و عشقی چهاربرج علی، (۱۳۹۷)، «ارزیابی امنیت در فضاهای عمومی شهری (نمونه موردی: پارکهای شهر تهران)»، برنامه ریزی و آمایش فضا، دوره ۲۲، شماره ۲، صص ۱۶۵-۱۳۳
۳۱. نسترن مهین، شاهپوندی احمد و بابایی مرتضی، (۱۳۹۲)، «تحلیل ابعاد امنیت در محورهای گردشگرپذیر شهر اصفهان (مطالعه موردی محورهای جلفا، زاینده رود و بازار اصفهان)»، پژوهشنامه جغرافیای نظامی، سال اول، شماره ۳، صص ۴۷-۲۳
۳۲. مطلبی قاسم، عظمتی حمیدرضا و جم فاطمه، (۱۴۰۰)، «واکوی نشانهای امنیت زبان منظر در ادراک کودک (نمونه موردی: بوستانهای دوستدار کودک، منطقه ۱۸ و ۲۲ تهران)»، اندیشه معماری، سال ۵، شماره ۱۰، صص ۱۸۱-۱۶۳
۳۳. یاسوری مجید، سجودی مریم و امامی سیده فاطمه، (۱۳۹۵)، «بررسی و سنجش میزان امنیت در فضاهای شهری (مطالعه موردی: بوستان ملت شهر رشت)»، پژوهشنامه جغرافیای نظامی، سال ۴، شماره ۱۳، صص ۸۹-۶۱
34. Ceccato, V. and Nalla, M. K. (2020). Crime and Fear in Public Places (Chapter: 5 :Safety of urban park users ,pp.108-124), Routledge, Taylor & Francis Group, London & New York..
35. Hesampour, M., Adibi-Larijani, H., Rouhian, M. H. and Kazemi, S. (2019). Investigation of Passive Defense Components in the Design of Urban Parks (Case Study: Jannat Shiraz Garden), Sci J Rescue Relief 11(1). Pp.42-48.
36. Mahrous, A. M., Moustafa, Y. M. and Abou El-Ela, M. A. (2018). Physical characteristics and perceived security in urban parks: Investigation in the Egyptian context, Ain Shams Engineering Journal 9.pp. 3055-3066.

37. Maruthaveeran, S. and Van den Bosh, C.C.K. (2015). Fear of crime in urban parks – What the residents of Kuala Lumpur have to say?, *Urban Forestry and Urban Greening*,14, pp 702–713
38. Polko, P. and Kimic, K.(2021). Condition of urban park infrastructure in the context of perceived security of park users, *Conference Series: Earth and Environmental Science* ,Atlanta.pp 1-6.
39. Schroeder, Herbert. W. and Anderson, L. M. (1984). Perception of Personal Safety in Urban Recreation Sites , *Journal of Leisure Research* 16(2). pp.178-194.
40. Yücel, G. F.(2006). SAFETY CONCERNS ISSUES FOR PARK USERS, CASE STUDY IN ZEYTÝNBURNU WATERFRONT PARK IN ÝSTANBUL , 1st International CIB Endorsed METU Postgraduate Conference Built Environment & Information Technologies, Ankara .pp.319-330
41. Zavadskas, E. K., Bausys, R. and Mazonaviciute, I. (2019). Safety evaluation methodology of urban public parks by multi-criteria decision making, *Landscape and Urban Planning* 189.pp. 372-381.